

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto hankkeeseen sakon täytäntöönpanosta annetun lain uudistamiseksi

Oikeusministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa liittyen alkamassa olevaan hankkeeseen sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002, myöhemmin sakkoTPL) uudistamiseksi. SakkoTPL:ssä on oikeusministeriön mukaan ilmennyt sekä säädösteknisiä että asiasisältöisiä muutostarpeita.

Lisäksi Oikeusrekisterikeskus (ORK) on valmistelemassa täytäntöönpanotietojärjestelmänsä uudistamista siten, että ensimmäiset kokonaisuudet tulisivat käyttöön vuoden 2023 alussa. Oikeusministeriö pyrkii valmistelemaan sakkoTPL:n uudistukset tietojärjestelmähankkeen aikataulussa osittaisuudistuksin.

Oikeusministeriö on pyytänyt hanketta varten ottamaan kantaa siihen, kuinka hallinnonalan seuraamusmaksujen täytäntöönpanoa koskevissa säännöksissä tulisi jatkossa säätää ja onko jonkin seuraamusmaksun osalta perusteluja poikkeavaan sääntelyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on tunnistettu ainakin seuraavat lait, jotka liittyvät lausuntopyynnön alaan.

Tilintarkastuslaki (1141/2015)

Tilintarkastuslaissa (TTL) on säädetty yhdestä seuraamusmaksusta (10:5), ja se määrätään, jos tilintarkastaja rikkoo kieltoa siirtyä tarkastetun yhteisön palvelukseen karenssiajan aikana (4:11). Säännökseen liittyen on ollut esillä tapaus, jossa tilintarkastuslautakunta asetti maksimiseuraamuksen 50 000 euroa. Hallinto-oikeus pyysi Euroopan Unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua säännöksen sanamuodon tulkinnasta ja tapaus on vielä vireillä.

Maksun perimisestä ja täytäntöönpanosta säädetään seuraavaa (TTL 10:6 2-3 mom.):

Tässä laissa tarkoitettu seuraamusmaksu korkoineen on suoraan ulosotto-kelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007, veroTPL). Seuraamusmaksu saadaan kuitenkin panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen tai tuomion perusteella. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tilintarkastuslautakunnan on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu. Hallinto-oikeuden on vastaavasti ilmoitettava päätöksestään, jolla se on muuttanut tilintarkastuslautakunnan määräämää seuraamusmaksua tai poistanut sen, ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestään, jolla se on muuttanut hallinto-oikeuden määräämää seuraamusmaksua taikka poistanut sen.

Kyseessä on erityiseen tilanteeseen säädetty seuraamus, jonka osalta on myös säädetty seuraamuksen määrän arvioinnissa huomioon otettavista seikoista (TTL 10:7). Perimismenettelyyn sovelletaan veroTPL:ä. Valintaa ei ole perusteltu lain esitoissa. Työ- ja elinkeinoministeriö ei kuitenkaan näe perusteita muuttaa seuraamuksen perintään sovellettavaa lakia.

Kilpailulaki (948/2011)

Kilpailulain rangaistusluonteisiksi hallinnollisiksi seuraamusmaksuiksi katsottavien seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta huolehtii oikeusrekisterikeskus veroTPL:n mukaisesti. Seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta säädetään kilpailulain 47 §:ssä. Seuraamusmaksut pannaan täytäntöön käytännössä vasta lainvoimaisina.

Eduskunnalle on annettu 5.11.2020 hallituksen esitys kilpailulain muuttamiseksi (HE 210/2020 vp), josta talousvaliokunta on antanut mietintönsä TavM 14/2021 vp ja esitys on hyväksytty 25.5.2021 eduskunnan ensimmäisessä käsittelyssä mietinnön mukaisena.

Kilpailulain muutoksen seurauksena oikeusrekisterikeskuksen perittäväksi tulisi todennäköisesti jossain määrin enemmän seuraamusmaksuja. Kilpailunrajoituksista määrättävien seuraamusmaksujen lisäksi uusia oikeusrekisterikeskuksen perimiä seuraamusmaksuja olisivat yhteenliittymälle määrättyjen lainvoimaisten seuraamusmaksujen periminen jäsenyrityksiltä tietyin edellytyksin (47 a §) ja menettelysääntöjen rikkomisesta määrättävät seuraamusmaksut (37 a §). Lisäksi laissa todettaisiin selventävästi voimassa oleva käytäntö kodifioiden, että oikeusrekisterikeskus panee täytäntöön lainvoimaiset seuraamusmaksut.

Hallituksen esityksen HE 210/2020 vp mukaisesti kilpailulain 47 § kuuluisi seuraavasti:

”Seuraamusmaksun täytäntöönpano

*Oikeusrekisterikeskus huolehtii 12 ja 37 a §:n nojalla annettujen **lainvoimaisten** seuraamusmaksun määräämistä koskevien päätösten sekä 47 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annettujen **lainvoimaisten** päätösten täytäntöönpanosta.*

Markkinaoikeuden on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle päätöksestään määrätä seuraamusmaksu.

Jos korkein hallinto-oikeus poistaa markkinaoikeuden määräämän seuraamusmaksun tai muuttaa sen määrää, korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle.

Korkeimman hallinto-oikeuden on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle myös päätöksestään, jolla korkein hallinto-oikeus on ensimmäisenä as- teena määrännyt seuraamusmaksun.

Oikeusrekisterikeskuksen on hakemuksetta palautettava seuraamusmaksu tai alentamista vastaava osa siitä, jos seuraamusmaksua koskeva päätös on kumottu tai jos määrätyn maksun määrää on alennettu.

Seuraamusmaksu pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä.”

Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole havainnut muutostarvetta siihen, että kilpailulain mukaiset seuraamusmaksut peritään veroTPL:n mukaan.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, hankintalaki)

Hankintalain perusteella määrätään seuraamusmaksuja, jotka oikeusrekisterikeskus perii (hankintalaki 158, 159, 168 §). Hankintalain 168 §:n mukaan markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä määrätä seuraamusmaksu on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle, joka huolehtii päätöksen täytäntöönpanosta. Hankintalaissa ei säännellä minkä lain mukaan seuraamusmaksut peritään.

Työsopimuslaki (55/2021)

Työsopimuslain 11 a luvussa säädetään työnantajien yhteisvastuusta palkattaessa laittomasti maassa oleskelevia työntekijöitä. Lain 3 §:ssä säädetään seuraamusmaksusta, 4 §:ssä seuraamusmaksun määrään vaikuttavista tekijöistä, 6 §:ssä seuraamusmaksun määräämisestä ja palauttamiskustannusten korvaamisesta.

Maahanmuuttovirasto määrää päätöksellään työnantajan sekä 10 ja 11 §:ssä tarkoitetun toimeksiantajan maksamaan 3 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun ja 5 §:ssä tarkoitetut palauttamiskustannukset päätöksessä määrättyssä ajassa. Jos päätöksessä seuraamusmaksu ja palauttamiskustannukset määrätään maksettavaksi myös 10 ja 11 §:ssä tarkoitetulle toimeksiantajalle

tai toimeksiantajana toimivalle muulle alihankkijalle, niin työnantaja, toimeksiantaja tai toimeksiantajana toimiva muu alihankkija vastaavat niistä yhteisvastuullisesti.

Seuraamusmaksu ja palauttamiskustannukset määrätään maksettavaksi valtiolle. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Maksua ei voida määrätä myöskään sille, joka samasta teosta on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen. Maahanmuuttoviraston on hakemuksesta poistettava maksu, jos se, jolle on määrätty seuraamusmaksu, on epäiltynä samasta teosta tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai myöhemmin tuomitaan samasta teosta rangaistukseen.

Laki työntekijöiden lähettämisestä (447/2016)

Työntekijöiden lähettämisestä annetussa laissa ovat säännökset taloudellisten hallinnollisten seuraamusten ja sakkojen valtioiden rajat ylittävä täytäntöönpanosta (7 luku) sekä laiminlyöntimaksusta (35 §) ja sen määrästä (36§), kuulemisesta (37 §) ja laiminlyöntimaksun määrittämisestä (38 §) tietyjen laissa säädettyjen hallinnollisten velvoitteiden laiminlyönnistä.

Luku 7 koskee Euroopan unionin jäsenvaltioiden viranomaisten lähetettyjä työntekijöitä koskevan lainsäädännön noudattamisen valvonnassa määräämien taloudellisten hallinnollisten seuraamusten ja sakkojen valtioiden rajat ylittävää täytäntöönpanoa.

Lain 7 luvun mukaisesti annetaan tiedoksi tai pannaan täytäntöön Suomessa toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettu päätös, jolla Suomeen sijoittautuneen lähettävän yrityksen maksettavaksi määrätään taloudellinen hallinnollinen seuraamus tai sakko (24 §).

Lain 38 §:n mukaan laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Maksun täytäntöönpanoon sovelletaan sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Maksettavaksi erääntyneelle laiminlyöntimaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii 24 §:ssä tarkoitettujen päätösten perinnästä ja täytäntöönpanosta sekä 38 §:n laiminlyöntimaksun täytäntöönpanosta.

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)

Laissa ovat säännökset laiminlyöntimaksusta ja korotetusta laiminlyöntimaksusta (9 §), laiminlyöntimaksun ja korotetun laiminlyöntimaksun rahamäärän tarkistamisesta (9 b §) ja laiminlyöntimaksun määrittämisestä (10 §).

Lain 10 §:n mukaan aluehallintovirasto määrää päätöksellään tilaajan maksamaan laiminlyöntimaksun päätöksessä asetetussa määräajassa. Laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle. Maksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Maksettavaksi erääntyneelle laiminlyöntimaksulle, jota ei ole suoritettu viimeistään eräpäivänä, peritään viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Laki kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa 658/2013

Laissa säädetään laiminlyöntimaksusta (6 §) ja muutoksenhausta ja täytäntöönpanosta (7 §). Laissa on viittaussäännös. Laiminlyöntimaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Valmisteilla oleva esitys laiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmistelussa hallituksen esitys laiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Esitys liittyy EU:n markkinavalvonta-asetuksen ((EU) 2019/1020) toimeenpanoon. Esityksessä esitetään, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi määrätä seuraamusmaksun tiettyjen jalkinemarkintädirektiivin (94/11/EY) ja tekstiilimerkintäasetuksen ((EU) n:o 1007/2011) selosteita ja merkintöjä koskevien säännösten rikkomisesta. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Hallituksen esitys on tarkoitus lähettää lausunnoille keväällä 2021 ja antaa eduskunnalle syysistuntokaudella kiireellisenä esityksenä. Valmistelussa olevasta uudistuksesta on käyty keskusteluja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa.

Kaupparekisterilain kokonaisuudistus

Työ- ja elinkeinoministeriössä on vireillä kaupparekisterilain kokonaisuudistuksen valmistelu. Uudistuksen yhteydessä lakiin on tarkoituksena sisällyttää mahdollisuus hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisestä kaupparekisteri-ilmoitusten laiminlyönnistä tai tilinpäätöksen toimittamatta jättämisestä. Tiedot määrätyistä seuraamusmaksuista välitettäisiin teknisen rajapinnan kautta Oikeusrekisterikeskukselle, joka huolehtisi maksujen täytäntöönpanosta sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti. Valmistelussa olevasta uudistuksesta on käyty keskusteluja Oikeusrekisterikeskuksen kanssa. Hallituksen esitys on tarkoitus lähettää lausunnoille syksyllä 2021 ja antaa eduskunnalle syysistuntokauden 2021 lopussa.

Antti Neimala
Ylijohtaja

Virve Haapajarvi
Hallitusneuvos